

ВТУ "СВ.СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ"
ФИЛОЛОГИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА "ГЕРМАНИСТИКА И НИДЕРЛАНДИСТИКА"

ул. "Т. Търновски" №2, 5003 В. Търново, тел: +359.62 618 360, факс: 62 8023, имейл: germ@uni-vt.bg

ПРОФ. Д-Р НИКОЛИНА СЛАВЧЕВА БУРНЕВА

СТ А Н О В И Щ Е

отн. конкурса за "доцент" в област на висшето образование 2. Хуманитарни науки;
Професионално направление 2.1. Филология,
Научна специалност: История на културата на немскоезичните страни,
обявен в ДВ 103/27.12.2016 г.

с единствен кандидат: гл. ас. д-р МАРИЯ ИЛИЕВА ЕНДРЕВА-ЧЕРГАНОВА

1. Данни за кандидата

Още дипломата ѝ от Пловдивския университет показва висока успеваемост и филологически интереси, които Мария Ендрева доразвива като преподавателка по история на немската литература и културна история на немскоезичния регион в Софийския университет. Като съставител на някои от сборниците, в които тя е публикувала, съм забелязала склонността ѝ да открива интересни и все още недоизследвани обекти и да ги интерпретира комплексно с културоведски подход; готовността ѝ да бъде аналитична и критична към третираната материя, а не да се плъзга по повърхността на явленията; волята да бъде пределно ясна и точна, но не с цената на опростенчески решения.

Мария Ендрева е видима в степен, която не е обичайна за българските германисти от това поколение. Срещаме я като партньор на Гьоте-институт в София, като координатор на Alumniportal Deutschland в България, слушаме участията ѝ в предавания на радио „Христо Ботев“, четем нейни материали в Liternet и Publik Republik, откриваме я и в научната социална мрежа Academia.edu. Нейните занимания покриват широк диапазон от обществено значими теми: от по-тясно литературоведските анализи и литературни портрети (при това с доста богат корпус от Средновековието до Постмодерността) през културно-антропологични и социологически обзори до непосредствено практическите условия за трудова заетост на студентите като бъдещи професионални филолози.

Мария Ендрева е една много активна германистка от средното поколение, от каквито катедрата „Германистика и скандинавистика“ в СУ много се нуждае.

2. Данни за процедурата

Потвърждавам, че по настоящата процедура са спазени всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

3. Данни за представените научни публикации и участията в научни форуми
Мария Ендрева участва в конкурса с 10 публикации.

3.1. Двете монографни заемат централно място в тях.

- № 1 в Списъка с публикациите по конкурса е *Kulturgeschichte des deutschen Mittelalters (Haskovo, 2015)*. Кратката история на Немското средновековие си поставя на пръв поглед скромната задача „да улесни подготвителната фаза“ в самостоятелната подготовка на студентите за лекционния курс по История на културата на немскоезичния регион. Положителни качества на книгата са: дисциплинираният подбор на фактологията (който показва добро познаване на материята), точните и ясни формулировки (въпреки неизбежното за всеки германист изкушение да се изказва в синтактични периоди), умерено приложение на илюстриращи изложението карти и схеми, компетентно изготвен библиографски апарат.

У мен буди недоумение обстоятелството, че въпросът за авторските права над използваните (с посочен източник) илюстрации не е третиран никъде в тома. Очудващо и дори неадекватно е решението да не се посочват никакви линкове към материали в интернет въпреки наличието на многобройни специализирани сайтове, учебни филми, виртуални музеи и изложби и др. по темата.

В обобщение: Тази публикация отговаря на заявената в нея цел. Тя може да бъде широко използвана при (само-)подготовката на ползващи немски език наши и чуждестранни специалисти с интерес към културната история на Централна Европа.

- Книгата за *Лихтенщайн* категорично е много полезна публикация и запълва ниша в информационния фонд на български език. Независимо от това, че съавторството с г-жа Дечева е декларирано като разделно, публикацията е обмислено композирана, двете авторски части кореспондират една с друга и се допълват взаимно. Стилът на 100-те страници, написани от Ендрева, може да бъде определен като суховат. Но за сметка на това изложението е прегледно, каузално-логически мотивирано, читателят усеща уверения авторски глас като водител през историята и настоящето на тази странна „държава-джудже“ и има възможност да разпознае значимите събития в историята на Европа, пречупени през призмата на малката страна.

В обобщение: Това е едно компетентно и поради това непретенциозно, но зряло написано четиво за всеки, който държи на своя по-висок образователен стандарт.

3.2. Статните на кандидатката имат различен характер и статус:

- Разработката за рецепцията на Лутер в национално идеологическия дискурс на 19 и 20 век (№ 3) е своего рода допълнение и продължение на методиката от монографията за Немското средновековие, доколкото показва значението на по-далечното минало за възникването на модерните социални форми и комуникации – една гледна точка, която в нашата академична система (поне в сферата на чуждестранната германистика) става все по-голяма рядкост, доколкото акцентът твърде много се премести върху синхронното изучаване на съвремението ни. М. Ендрева демонстрира не само широката си обща култура, но и съзнанието за промяната на историческите семантики в съответствие с политидеологическите епистеми и генеалогията на национализма.
- Добро впечатление оставят статиите, които въз основа на ясно очертан корпус поставят и коментират проблема за идеологическото инструментализиране на художестве-

ни произведения – напр. статията за пощенската картичка в контекста на първата световна война (№ 4). Това важи и за статията, показваща непосредствените реално-исторически основания на политически ангажираната литература от по-младите немски автори, както и вече доста стесненото разстояние между дистопията, от една страна, и нашата икономическа действителност в реално време, от друга – напр. статията за Макс Бари и Юлия Це (№ 5). Отсъствието на стилистични и естетически оценки обаче едва ли може да се оправдае със социологическия ракурс на коментарите.

- Три от публикациите (№ 6, 7 и 8 от „Списъка с публикации по конкурса“), посветени на естетико-философски аспекти в творчеството на Рилке, според мен не са тясно обвързани с темата на настоящия конкурс и препращат повече към убедителната дисертация на Ендрева – „Die Kunstauffassung in Rilkes kunstkritischen Schriften“ (2014), поради което няма да се спирам на тях.
- Публикацията за образа на България в немската и българската историография от 19 в. (№ 10) според мен е набързо подготвена и звучи в „me too“-стил, т.е., по-скоро като компилация от прегледаната литература в не дотам изяснено основание за последователността на цитираните източници. Но и тук материята е актуална, интересна и може да послужи за основа на по-нататъшни анализи.
- За сметка на това бих добавила една културно-социологическа интерпретация на съвременен австрийски автор, която ясно и целенасочено разкрива връзката между художествената литература и актуална политическа ситуация в Европа: „Справедливост за Сърбия“ на Петер Хандке. Литература, политика и медии в скандала за наградата „Хайнрих Хайне“¹ се спира на въпроса за извън-естетическите критерии при формирането на културните стереотипи и за културните отличия като инструмент за институционализиране на тези стереотипи. Ще бъде интересно да се види намиращата се под печат статия за Хандке и Менасе, която вероятно е продължение на темата за скандала като форма на самоконтрол в демократичното общество.

3.2. Рецензиите на кандидатката печелят със стремежа ѝ да преодолее обичайния за множество български публикации от този жанр обзорно и недиференцирано изброяване на поместените в дадения том материали, което изразжда текста в нещо като преразказано съдържание. Мария Ендрева полага своя авторски почерк, коментира абстрактни асоциации по темата на рецензирания труд и на този фон предприема селекция на коментарите материали. Така нейният читател добива достатъчно ясна представа за стойността на въпросната публикация и нейната приложимост в собствения му кръг от интереси.

Говоря за рецензиите в множествено число, тъй като освен отзивът ѝ за сборника в чест на Любомир Огнянов-Ризор (№ 9) междувременно е достъпен и този за сб. „Hochzeiten in transkultureller Perspektive“ (Дюселдорф, 2016)², в която Ендрева отново проявява добро познаване на стандартите за научна литература и готовността си за критични преценки.

¹ Литературният скандал. Скандалът като литература, УИ „Пайсий Хилендарски“, Пловдив, 2010.

² Сп. Проглас, кн. 1/2017, с. 253-255.

3.3. Участието в научни форуми на М. Ендрева е забележително, както показва списъкът „Доклади на конференции“. Като дългогодишен председател на две национални сдружения – „Гьоте в България“ и „Съюз на германистите в България“ – мога да потвърдя, че Ендрева присъства неотклонно на всяка една конференция (а не само на собствения си доклад), а и активно участва в дискусиите, подпомага организационната работа и рамковата програма и е от хората, на чието активно съдействие може да се разчита.

Уместно е да отбележим и обстоятелството, че както публикациите, така и участията в конференции и проекти на Ендрева не са затворени в рамките на работното ѝ място. Тя се изявява и в други български университети, а също и във Виена и Тел Авив.

4. Преподавателска дейност

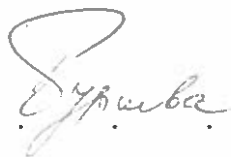
Приложеният от кандидатката списък на учебните програми доказва широкия диапазон на нейната професионална компетентност. Това е един преподавателски профил, какъвто не всеки хабилиран чуждестранен германист притежава. Както литературно-историческите, така и културно-политическите теми са социално значими, уместно подбрани и, вероятно, адекватно развити. За съжаление Moodle-разработките във фонда на СУ не са на свободен достъп за гости, поради което не мога да коментирам в детайли тази страна на професионалния профил на Мария Ендрева.

5. Заключение

Публикациите на кандидатката по темата на конкурса съответстват на изискванията по Глава трета, раздел IV, чл. 105, ал. 3 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“. Те съчетават резултатите от обстойни и добросъвестни проучвания и достъпния стил на изложението, с което гарантират своята широка приложимост в процеса на изграждането на обща култура у читателя. Авторката им, от своя страна, се доказва като опитен и ефективен преподавател на специализирана информация с висока значимост.

Цялостната научна, изследователска и преподавателска дейност на кандидатката ми дава основание да гласувам с пълна убеденост „за“ избора на гл. ас. д-р **Мария Илиева Ендрева-Черганова** за доцент по История на културата на немскоезичните страни.

гр. Велико Търново,
27 април 2017 г.

(проф. д-р Николина Бурнева)